

controuersia non animata. Est enim figura in diuinis vſitata literis, quæ Hebraicè Maſhal, Græcè autem profopopeia dicitur. quoticus rebus inanimatis vocem, aut ſpiritum, aut ſententiam tribuimus. Sunt autem vndecim cœli, ſcilicet empyrium, quod in diuinis literis appellatur cœlum cœli, deinde primum mobile, cœlum cryſtallinum, cœlum ſtellarum fixarum, cœlum Saturni, Iouis, Martis, Solis, Venæ, Mercurij, Lunæ. Itaque vltimum cœlum ſi à ſupremo & altiffimo incipias numerare, eſt ſedes Lunæ, quæ citima terris luce micat aliena. Nam in orbe ſeu globo inſimo radii ſolis accenſa conuertitur. Infra autem vnt elementa, quorū inſimum vocatur terra, in quam omnia ſuo nutu pondera feruntur. Et quoniam hæc immobilis eſt, decebat ad venuſtatē, ordinem, pulchritudinem, & complementum vniuerſi, vt cœlum ſupremum eſſet immobile, vt inter hæc duo immobilia tota huius templi natura cōtineretur. Appellatur ſupremum cœlum empyrium à pyr vocabulo Græco, quod ignem ſignificat auctore Iſidor, non ab ardore, ſed à ſplendore, quōd ſit ſplendiſſimum, candore ſfulgentiſſimo decoratum. Ibi eſt ſanctorum domicilium, & æterna ſedes mentium beatorum. Ibi illi cum Chriſto Deo noſtro requieſcunt, qui iuſtitiam coluerunt & pietatem, qui nec ſe dediderunt ſermonibus vulgi, nec in præmiis humanis ſpem poſuerunt rerum ſuarum, ſed virtutum ornamentis exculi ad Deum ardentiffimè aſpirarunt, quo in gloria cœleſti fruuntur, vbi bonorum omnium copia cumulantur.

Origen. *Benedicite aqua omnes, quæ ſuper cœlos ſunt.* Origenes exiſtimat has aquas eſſe ſpirituales, & cœleſtes quaſdam mentes. At plerique doctōrum aiunt nomine harum aquarum intelligi nonum cœlum, quod aqueum & cryſtallinum vocant. Hæ ſunt aquæ, de quibus in 1. Geneſis capite ſcriptū eſt: Dixit quoque Deus: Fiat firmamentum in medio aquarum, & diuidat aquas ab aquis. Et fecit Deus firmamentum, diuiſiſque aquas, quæ erant ſub firmamento ab iis, quæ erant ſuper firma-

mentum, & vocauit Deus firmamentum cœlum. Primo die creauit Deus materiā quandam, quam Moſes terram vocat dicens: In principio creauit Deus cœlum & terram. Per cœlum intelligit empyrium cum angelis, per terram vero molē quandam, ex qua viſibilia creauit. Explicans enim quæ eſſet terra illa, de qua loquebatur, dixit: Terra autem erat inanis & vacua, hoc eſt materia quædam inſormis. Et ſtatim eam vocat abyſſum, & aquas. Nam terra elementaris facta poſtea fuit die tertio, vt ipſe eodem capite teſtatur. Creaffe Deum primo die materiam illā incompoſitam, ex qua alia fecit, ſententia eſt diui Auguſtini libro primo de Geneſi ad literam imperfecto, diui Ambroſij in tractatione de operibus ſex dierum, magni Baſilij, Strabi, Beſta, Eucherij. In hac ſententia ſunt etiam ex gentibus Trimegiſtus, Alcinoſus Platonicus, Euripides, & ante eos Heſiodus. Quid plurius? In ſacra ſcriptura habemus hanc veritatem aſſertam capite 11 libri Sapientię, cuius ad literam hæc ſunt verba: Non enim impoſſibilis erat omnipotentis manus tua, quæ creauit orbem terrarum ex materia inuiſa. Vbi pro, inuiſa, eſt in Græco: ἀόρατος, hoc eſt ſine forma. Si enim nomine terræ inanis & vacuæ non intelligeretur materia illa incompoſita, ex qua Deus cœlum & terrā, aliæſque corporeas naturas creauit, videretur profeſſo Moſes diminutus, qui loquens de creatione volens oſtendere eſſe Deum rerum omnium creatorem nullam faceret mentionem illius machinæ & molis rudis & inſormis. Ex quo videretur dare aſam aliquibus errandi, & dicendi, eam fuiſſe ſempiternam, & nullo modo creatam. Materia illa & machina valla quæ ab antiquis vocatur Chaos, & moles indigeſta, eſt terra illa, de qua ait Moſes: In principio creauit Deus cœlum & terram, terra autem erat inanis & vacua. Pro quo Symmachus vertit: Terra autem erat quippiam ocioſum & vaſtum. Et Theodotus: Erat quippiā inane ac nihil. Aſi dicerent: Terra illa quæ Deus in principio creauit ſtatim primo die, non fuit terra hæc, quam colimus, ſed materia quæ

Auguſt.
Ambro.
Baſilius
Stra buſ
Beda.
Eucher.
Trime.
Alcino.
Euripi.
Heſiod.
Sep. 11.

Symm.
Theod.